Valtiovarainministeriö NEUVOSTORAPORTTI VM2020-00692

EUS Oraheimo Hanna(VM), Ikonen Susanna(VM) 03.12.2020

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020 ja euroryhmä 30.11.2020; Yhteenvetoraportti

Kokous

Valtiovarainministereiden epävirallinen videokokous 1.12.2020

Puheenjohtaja informoi valtiovarainministereitä hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan direktiivinmuutosehdotuksen käsittelytilanteesta. Yhteisymmärrys vahvistetaan lähiaikoina kirjallisessa menettelyssä.

Puheenjohtaja antoi raportin neuvoston pankkiunionityöryhmän työskentelystä korostaen edistystä erityisesti pankkien kriisinratkaisukehyksen uudistamista koskevissa keskusteluissa. Lisäksi kuultiin tilannekatsaus ajankohtaisista rahoituspalveluhankkeista ja valtiovarainministerit keskustelivat pääomamarkkinaunionia koskevista päätelmistä.

Komissio kertoi ajankohtaisesta taloustilanteesta ja esitteli syyspakettiin kuuluvat vuoden 2021 hälytysmekanismiraportin ja euroalueen suositukset.

Puheenjohtaja ja komissio kertoivat 13.11. pidetystä G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta. Lisäksi valtiovarainministerit antoivat periaatteellisen hyväksynnän päätelmistä koskien kansainvälistä velkahelpotusta.

Valtiovarainministerit keskustelivat kansainvälisestä verotuksesta. Digiverotuksen osalta ensi vuoden puoliväliin mennessä tulisi päättää yhtenäisestä lähestymistavasta. Jos kansainvälistä sopua digiverotuksen saralla ei saavuteta, Euroopan tulee edetä joka tapauksessa.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin (ETT) esitteli vuosikertomuksensa EU:n talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019. Lisäksi Italia esitteli G20 puheenjohtajuuskauden prioriteettejaan. 17.12. Ecofin-neuvostoa ei vielä vahvistettu.

Euroryhmä sopi laajennetussa kokoonpanossa Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen (EVM-sopimus) uudistamisesta sekä yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn käyttöönoton aikaistamisesta kahdella vuodella.

Sekä EVM-sopimusta että vakausmaksuja koskevan sopimuksen muutossopimusten allekirjoitus- ja ratifiointimenettelyt aloitetaan pian poliittisen päätöksen jälkeen, tavoitteena varautumisjärjestelyn käyttöönotto vuoden 2022 alusta.

Laajennettu euroryhmä sai lisäksi edistymisraportin pankkiunionin edelleen vahvistamisesta ja valmisteli joulukuun eurohuippukokousta.

Euroryhmässä ministereille esiteltiin uusin Kreikan ohjelman jälkeistä valvontaa koskeva raportti. Euroryhmä katsoi, että instituutioiden arvion mukaan Kreikka on toteuttanut vuoden 2020 puoliväliin sovitut ennakolliset toimet.

Komissio esitteli arvioitaan euromaiden 2021 alustavista talousarviosuunnitelmista. Arvioihin palataan euroryhmässä joulukuussa.

Euroryhmän asialistalla oli myös keskustelu IMF:n johtopäätöksistä euroalueen taloustilanteesta sekä Kyproksen, Portugalin, Irlannin ja Espanjan ohjelman jälkeinen valvonta.

Hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan neuvoston direktiivin muuttaminen (DAC 7)

Puheenjohtaja informoi valtiovarainministereitä hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan direktiivinmuutosehdotuksen käsittelytilanteesta. Ehdotuksella mahdollistetaan useamman jäsenvaltion yhteiset tarkastukset sekä laajennetaan direktiivin soveltamisalaa digitaalisten alustojen operaattoreiden tietojenvaihtoon. Kompromissiehdotuksesta päästiin yhteisymmärrykseen korkean tason verotyöryhmässä 20.11.2020. Puheenjohtaja kertoi, että yhteisymmärrys vahvistetaan lähiaikoina kirjallisessa menettelyssä. Komissio kiitteli puheenjohtajaa edistyksestä ja kertoi ryhtyneensä jo valmistelemaan DAC 8 –ehdotusta kryptovarojen integroimiseksi kokonaisuuteen.

Pankkiunionin vahvistaminen

Puheenjohtaja antoi raportin neuvoston pankkiunionityöryhmän työskentelystä korostaen edistystä erityisesti pankkien kriisinratkaisukehyksen uudistamista koskevissa keskusteluissa. Komissio nosti esille 10.10. julkaisemansa suunnitelman pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojalainsäädännön uudistamisesta ja painotti koronapandemian osoittaneen pankkisektorille luotujen turvaverkkojen merkitystä, mikä puoltaa komission mukaan myös yhteisessä talletussuojassa etenemistä. Euroopan keskuspankki korosti pankkiunionin syventämisen merkitystä ja yhteisen talletussuojan roolia pankkisektorin rajat ylittävän markkinaintegraation vahvistamisessa. Portugali kiitti Saksaa työstä sen puheenjohtajakaudella ja totesi jatkavansa työtä omalla kaudellaan. Puheenjohtaja korosti lopuksi, että pankkiunionin syventämisessä on edettävä laajalla rintamalla.

Muut asiat

Neuvoston puheenjohtaja informoi lyhyesti rahoituspalveluita koskevien lainsäädäntöehdotusten käsittelyn tilanteesta. Puheenjohtaja uskoo, että Euroopan parlamentin kanssa saavutetaan poliittinen kompromissi pääomamarkkinoiden toipumispaketista ja vertailuarvoasetuksen muuttamisesta sen puheenjohtajuuskaudella. Digitaalisen rahoituksen paketista pidetyissä työryhmäkokouksissa on edistetty tärkeimpien neuvottelukysymysten tunnistamista ja keskustelua niistä. Euroopan parlamentin

odotetaan lähiviikkoina hyväksyvän lopullisesti keskusvastapuolten kriisinratkaisua koskevan lainsäädäntöehdotuksen.

Komissio totesi julkaisevansa pian suunnitelman järjestämättömien luottojen vähentämiseksi.

Päätelmät komission pääomamarkkinaunionia koskevasta toimintasuunnitelmasta

Puheenjohtaja totesi, että päätelmien tarkoituksena on poliittisen ohjauksen antaminen ja piti tekstiä tasapainoisena kompromissina. Talous- ja rahoituskomitean puheenjohtaja totesi komitean tukevan päätelmiä. Komissio kiitti päätelmistä ja totesi, että kaikki komission pääomamarkkinaunionia koskevaan toimintasuunnitelmaan sisältyneet toimet on tärkeä toteuttaa. Komissio aikoo toimia niiden osalta ennen vuoden 2021 loppua. Komissio totesi, että työläydestään huolimatta verotukseen ja insolvenssiin liittyviin teemoihin olisi tartuttava.

Euroopan keskuspankki tuki päätelmiä ja painotti lyhyen aikavälin toimiin panostamista. Jäsenvaltiot tukivat päätelmiä korostaen omia painopisteitään. Päätelmät on tarkoitus hyväksyä kirjallisessa menettelyssä coreperin hyväksyttyä menettelyn.

Taloustilanne ja eurooppalainen ohjausjakso 2021

Komissio esitteli syyspakettiin kuuluvan hälytysmekanismiraportin ja euroalueen suositukset sekä komission syysennusteen. Komissio totesi, että talousennuste on epävarma ja elpyminen tulee viemään aiemmin luultua kauemmin. Komissio kertoi, että elpymis- ja palautumistukivälineen odotetaan vaikuttavan merkittävästi talouksien elpymiseen. Tämä edellyttää jäsenmailta kunniahimoisia elpymissuunnitelmia, jotka ovat linjassa maakohtaisten suositusten kanssa. Komissio totesi myös, että finanssipolitiikan on tuettava elpymistä ja tukitoimia ei pitäisi lakkauttaa liian aikaisin. Hälytysmekanismiraportista komissio mainitsi, että kriisi suurentaa olemassa olevia epätasapainoja. Komissio totesi, että liiallisen alijäämän menettelyssä olevan Romanian tulisi korjata epätasapainot 2022 mennessä.

Euroopan keskuspankki totesi, että rokoteuutiset ovat vaikuttaneet myönteisesti markkinoiden odotuksiin, mutta toisaalta rajoitustoimet vaikuttavat negatiivisesti talouteen. Inflaatio on EKP:n mukaan vielä negatiivinen, mutta joitain inflaatiopaineita on kuitenkin ollut havaittavissa. EKP tulee ylläpitämään myönteisiä rahoitusolosuhteita. Puheenjohtaja totesi, että keskustelua jatketaan talous- ja rahoituskomiteassa ja asioihin palataan Ecofin-neuvostossa tammikuussa.

Kansainväliset asiat – G-20 kokouksen seuranta sekä velkahelpotuksia koskevat päätelmät

Puheenjohtaja ja komissio kertoivat 13.11. pidetystä G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta. Kokouksessa sovittiin köyhimpien maiden velanhoitomenojen lykkäyksen jatkamisesta 30.6.2021 asti Pariisin klubin ja G20-maiden yhteisen DSSI-aloitteen (Debt Service Suspension Initiative, DSSI) puitteissa. Lisäksi valtiovarainministerit antoivat periaatteellisen hyväksynnän päätelmistä koskien kansainvälistä velkahelpotusta erityisesti Afrikan maille. Päätelmät perustuvat Eurooppa-neuvoston toimeksiantoon ja G20- maiden sopimiin toimenpiteisiin ja muuhun kansainvälisellä tasolla tehtyyn työhön. Päätelmät on hyväksytty jo kirjallisessa menettelyssä. Ranska ilmoitti, että presidentti Macron tulee järjestämään Afrikan rahoittamista käsittelevän konferenssin toukokuussa 2021.

Kansainvälinen verotus

Valtiovarainministerit keskustelivat kansainvälisen verottamisen kehittämisestä puheenjohtajan taustaasiakirjan pohjalta. Puheenjohtaja toi esiin vakaan ja reilun verotuksen merkityksen talouden

kestävyyden vahvistamisessa. Komissio totesi, että päätelmät verotuksesta ovat tervetulleet. Komissio kertoi olevansa sitoutunut edistyksen saavuttamiseen kansainvälisellä tasolla G20- ja OECD-yhteistyön puitteissa. Komissio oli toiveikas sen suhteen, että Italian G20-puheenjohtajuuskausi lisäisi EU:n sananvaltaa. Komission mukaan digiverotuksessa tulisi yhtenäisen lähestymistavan löytyä kansainvälisellä tasolla ensi vuoden puoliväliin mennessä molemmista pilareista. Jos kansainvälistä sopua digiverotuksen saralla ei saavuteta, tulee Euroopan edetä asiassa komission mukaan joka tapauksessa. Komissio aikoo esittää vuoden 2021 alkupuoliskolla ehdotukset digitaaliverosta ja hiilitullimekanismista, jotka täydentäisivät unionin omien varojen järjestelmää.

Italia kertoi, että digiverotus on yksi sen pian alkavan G20-puheenjohtajuuskauden painopisteistä. Keskustelussa harmiteltiin sitä, että G20 saavutti vain rajoitettuja tuloksia digiverotuksen osalta. Useat jäsenvaltionsa painottivat kansainvälisten ratkaisujen tärkeyttä erityisesti digiverotuksen osalta. Puheenjohtaja totesi lopuksi, että kansainvälisten ratkaisujen löytäminen ensi kesään mennessä ei ole helppo tehtävä, mutta EU tekee osansa työn edistämiseksi.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus Euroopan unionin talousarvion täytäntöönpanosta varainhoitovuodelta 2019

Euroopan tilintarkastustuomioistuin (ETT) esitteli valtiovarainministerien epäviralliselle videokokoukselle tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen EU:n talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019. Vuosikertomus julkaistiin 10.11.2020. Vastuuvapauskäsittely käynnistyy neuvostossa työryhmätasolla tammikuussa 2021. Neuvoston vastuuvapaussuosituksesta on tarkoitus päättää Ecofin-neuvostossa helmikuussa 2021 ja Euroopan parlamentti äänestää vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle täysistunnossa maaliskuussa.

ETT antaa puhtaan tarkastuslausunnon EU:n vuoden 2019 tilien luotettavuudesta. Koheesiorahoihin liittyvä virhetaso on laskenut, mutta on edelleen olennainen. ETT:n mukaan suurin syy virhetasoille on rakenteelliset ongelmat, jotka on korjattava. ETT totesi myös, että elpymispaketti tuo EU:n varainkäyttöön ja tilintarkastustuomioistuimen työhön uuden ulottuvuuden. Tarkastajien toimiala tarvitsee tilintarkastustuomioistuimen mukaan suuremmat resurssit, jotta voidaan varmistua, että rahoja käytetään kestävällä tavalla.

Muut asiat

Videokokouksen päätteeksi Italia kertoi G20 puheenjohtajuussuunnitelmistaan. Italia aikoo elvyttää monenvälistä yhteistyötä. Puheenjohtajuuskauden kolme peruspilaria ovat ihmiset, planeetta ja vauraus. Ihmisillä tarkoitetaan muun muassa eriarvoisuuden poistamisesta. Planeettaan liittyvät ympäristö- ja ilmastokysymykset ja vaurauteen muun muassa digitalisaatio ja tekniikan kehittyminen. Komissio ilmoitti tukevansa Italian ohjelmaa.

Euroryhmä

1. IMF:n artikla IV -konsultaatio euroalueella

Euroryhmässä käytiin keskustelu Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:n johtopäätöksistä euroalueen taloustilanteesta. IMF:n toimitusjohtaja Kristalina Georgievan mukaan koronapandemian toinen aalto Euroopassa synkentää kokonaistaloudellisia näkymiä erityisesti alkuvuonna 2021. Keskeistä on nyt tukea elinkelpoisia yrityksiä pandemian yli. Pankkisektorilla tullaan keväällä näkemään mahdollisesti voimakastakin lisäystä ongelmaluotoissa. Pankkien taseiden korjaustoimet tulisi käynnistää mahdollisimman nopeasti, mutta toteuttaa asteittain ja koordinoida niitä velallisten tukitoimien päättämisen kanssa, jotta ei vaaranneta pankkien kykyä rahoittaa talouden elpymistä. IMF:n johtopäätökset vastasivat pääosin euroryhmän näkemyksiä talouskehityksestä ja tarpeellisista politiikkatoimista. Euroryhmä palaa politiikkatoimiin joulukuussa keskustellessaan euroalueen talouspolitiikan suosituksista.

2. Ohjelman jälkeinen valvonta: Kypros, Portugali, Irlanti ja Espanja

Komissio on laatinut yhteistyössä Euroopan keskuspankin ja Euroopan vakausmekanismin kanssa Kyproksesta, Portugalista, Irlannista ja Espanjasta puolivuosittaisen ohjelman jälkeistä valvontaa koskevat raportit. Tällä kierroksella raportteja varten ei pandemiatilanteen vuoksi ole tehty erityisiä tarkastusmatkoja kohdemaihin. Pandemiaoloissa laadittuihin raporteissa esitettyihin arvioihin sisältyy myös poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä. Tarkastuksessa ei kuitenkaan havaittu merkittävää uhkaa entisten ohjelmamaiden kyvylle maksaa saamaansa rahoitustukea takaisin. Kaikki valvonnan kohteena olevat maat saavat rahoitusta markkinoilta kohtuullisin ehdoin. Euroryhmä piti maiden kehitystä positiivisena.

3. Kreikka – 8. tiukennetun valvonnan raportti ja velkahelpotustoimet

Euroryhmälle esiteltiin uusin Kreikan ohjelman jälkeistä valvontaa koskeva raportti. Raportti perustuu komission yhteistyössä Euroopan keskuspankin (EKP), Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Euroopan vakausmekanismin (EVM) kanssa syyskuussa 2020 tekemien selvitysten ja Kreikan viranomaisten kanssa käytyjen keskustelujen tuloksiin.

COVID 19 -pandemia koettelee Kreikan taloutta, sillä maan talous on vahvasti riippuvainen turismisektorista, mutta Kreikalla ei ole ollut ongelmia saada kansallisiin elvytystoimiin rahoitusta markkinoilta, vaan se on onnistunut laskemaan liikkeeseen myös pidempiaikaisia joukkovelkakirjoja edullisin ehdoin. Maan taloudella katsotaan olevan hyvät mahdollisuudet toipua ripeästi ensi vuonna pandemian aiheuttamasta shokista muun muassa hyödyntämällä EU-tasolla sovittuja elvytysvälineitä.

Euroryhmä katsoi, että komission, Euroopan keskuspankin ja Euroopan vakausmekanismin arvion mukaan Kreikka on toteuttanut vuoden 2020 puoliväliin sovitut ennakolliset toimet, joten seuraava runsaan 644 milj. euron SMP/ANFA-tuottoerän tuloutus voidaan tehdä.

4. Alustavat talousarviosuunnitelmat: Komission lausunnot ja tiedonanto – esittely

Komissio esitteli arvioitaan euromaiden 2021 alustavista talousarviosuunnitelmista sekä niihin liittyvää tiedonantoa. Komissio katsoo, että kaikkien jäsenmaiden alustavat talousarviosuunnitelmat koskien ensi vuotta ovat finanssipoliittisen suosituksen mukaisia ja ne tukevat taloudellista kehitystä epävarmuuden olosuhteissa. Komission arviot siirtyvät komiteatasolle keskusteltavaksi ja niihin

palataan euroryhmässä 16.12., jolloin euroryhmän on myös määrä hyväksyä niitä koskeva julkilausuma.

Euroryhmän videokokous laajennetussa kokoonpanossa:

1. Pankkiunionin edelleen vahvistaminen – Yhteisen eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän korkean tason työryhmän väliraportti

Euroryhmätyöryhmä sai raportin yhteisen eurooppalaisen talletussuojatyöryhmän työstä syksyn kuluessa. Korkean tason työryhmä on keskustellut yhteisen talletussuojajärjestelmän ohella pankkien kriisinratkaisulainsäädännön mahdollisesta laajemmasta uudistamisesta erityisesti pienten ja keskisuurten pankkien osalta sekä pankkisektorin rajat ylittävän integraation vahvistamisesta. Korkean tason työryhmän työ jatkuu kevätkaudella. Tarkoituksena on, että yhteistä talletussuojaa koskevien poliittisen tason lainsäädäntöneuvottelujen käynnistämistä koskevasta tiekartasta sovittaisiin kesäkuun 2021 eurohuippukokoukseen mennessä.

2. EVM-sopimus ja yhteinen kriisinratkaisurahasto
a) EVM-sopimuksen uudistus

Joulukuussa 2019 eurohuippukokous vahvisti euroryhmässä saavutetun edistyksen Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen (EVM-sopimus) uudistamisessa. Itse sopimuksen sisällöstä saavutettiin yhteisymmärrys, mutta avoimeksi jäivät tuolloin mm. euromaiden joukkovelkakirjojen uudistettujen yhteistoimintalausekkeiden (engl. Collective Action Clauses, CAC) liittäminen sopimuksen osaksi, pankkien kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn mahdollinen aikaistettu käyttöönotto sekä eräät lainasopimuksia käsittelevät asiakirjat. Nyt euroryhmässä saavutettiin poliittisen yhteisymmärryksen sopimuskokonaisuudesta ja EVM-muutossopimuksen allekirjoit-tamisen arvioidaan tapahtuvan 27.1.2021.

b) Riskien vähentymisen arviointi liittyen yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn mahdolliseen aikaistettuun käyttöönottoon

Euroryhmä keskusteli pankkisektorin riskien vähenemisestä ja teki sen perusteella poliittisen päätöksen yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta. Varautumisjärjestelyn aikaistetun käyttöönottoon liittyen myös vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehtyä sopimusta muutetaan. Sekä EVM-sopimusta että vakausmaksuja koskevan sopimuksen muutossopimusten allekirjoitus- ja ratifiointimenettelyt aloitetaan pian poliittisen päätöksen jälkeen, tavoitteena varautumisjärjestelyn käyttöönotto vuoden 2022 alusta. Keskustelun pohjana oli instituutioiden eli Euroopan komission, Euroopan keskuspankin ja yhteisen kriisinratkaisuneuvoston (SRB) tekemä riskien vähenemisarvio. Sen mukaan kaikki riskien vähenemiseen liittyvät indikaattorit ovat tarkastelujaksolla kehittyneet suotuisasti. Toisaalta todetaan myös se, että näkymät eteenpäin ovat kasvavan epävarmuuden alla, mutta korjaavia toimenpiteitä on tekeillä eri tasoilla ja viranomaisten toimesta.

Euroryhmä sopi julkilausumasta EVM-sopimuksen muuttamisesta ja varautumisjärjestelyn aikaistettuun käyttöönottoon liittyen. Julkilausuman mukaan joitakin haavoittuvuuksia on kuitenkin edelleen, mikä näkyy järjestämättömien lainojen tasoissa ja MREL-puutteissa suhteessa sovittuihin vertailuarvoihin. Näihin on puututtava pankkien, jäsenvaltioiden ja EU-tason yhteisillä lisätoimilla. Lisäksi Covid-kriisi todennäköisesti väliaikaisesti keskeyttää tai hidastaa viime vuosien suotuista kehitystä. Siksi työtä riskien vähentämiseksi pankkiunionissa jatketaan edelleen julkilausumassa esitettyjen toimenpiteiden avulla. Toimenpiteet liittyvät mm. EU-tason stressitesteihin, vahvistettuun

valvontaan erityisesti heikoimpien pankkien osalta, MREL-tappiopuskurivaatimusten asettamiseen vuoteen 2024 mennessä ja pankkien kriisinratkaisukehyksen kehittämiseen, ml. julkisen pankkituen myöntämistä koskevien valtiontukisääntöjen uudelleentarkastelu Toimenpiteet yksityiskohtaisesti on esitetty euroryhmän julkilausumassa (linkki julkilausumaan).

Valtiovarainministeri Vanhasen puheenvuorossa korostettiin paran 9 osalta kriisinratkaisua koskevan lainsäädäntökehyksen pysyvyyttä, ml. 8 % subordinaatiovaade ja että historiallisen tappioiden käsittelyä ei tule tulkinnallisesti muuttaa. Lisäksi Vanhanen korosti julkilausumassa sovittujen korjaavien toimien toimeenpanon merkitystä ja luottamusta lainsäädäntökehyksen pysyvyyteen edellytyksenä EVM:n hallintoneuvoston yksimieliselle päätökselle varautumisjärjestelyn käynnistämisestä ratifiointikierroksen jälkeen.

3. Joulukuun eurohuippukokouksen valmistelu

Euroryhmässä sovittiin, että euroryhmän puheenjohtaja raportoi eurohuippukokoukselle suullisesti erityisesti pankkiunionin ja pääomamarkkinaunionin syventämisessä saavutetusta edistyksestä.

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Vanhanen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
